

Glikēmijas, lipīdu vielmaiņas un arteriālā spiediena rādītāji 1. tipa cukura diabēta slimniekiem

Jeļizaveta Sokolovska¹, Sabīne Skrebīnska², Ilja Meniss³,
Ilze Puzaka¹, Valdis Pīrāgs^{1,2}

¹Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca,
Endokrinoloģijas centrs, Latvija

²Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte

³Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

Ievads. Plašu klīnisko pētījumu rezultātā ir definēti arteriālā spiediena, HbA1c un lipīdu frakciju līmeņi, kuri ļauj samazināt saslimstību un mirstību kardioenālu iemeslu dēļ 1. tipa cukura diabēta pacientiem. Tomēr, kā liecina statistikas dati, vairāki pacienti Eiropā un ASV šos ārstēšanas mērķus nesasniedz.

Darba mērķis. Izpētīt, kādi ir 1. tipa cukura diabēta pacientu HbA1c%, lipīdu frakcijas un arteriālā spiediena mērījumi un kāda ir to saistība ar komplikācijām. Izvērtēt, vai tiek sasniegti vadlīnijās definētie HbA1c%, lipīdu un arteriālā spiediena mērķi.

Materiāls un metodes. Pētījumā tika iekļauti LatDiane (Latvijas diabētiskās nefropātijas pētījuma) pacienti. Arteriālo asinsspiedienu mērīja divreiz – sēdus pozīcijā un pēc 10 minūšu atpūtas, analizē tiek izmantota abu mērījumu vidējā vērtība. Bioķīmisko analīžu rādītāji tika iegūti retrospektīvi, vai pacientu seruma un urīna paraugus nosūtot uz E. Gulbja laboratoriju. HbA1c%, asinsspiediena un lipīdu mērījumu mērķi tika izvērtēti saskaņā ar *American Diabetes Association* 2014. gada vadlīnijām. Aprēķinus veica, izmantojot programmu *IBM SPSS Statistics 20*.

Rezultāti. Pētījumā piedalījās 174 pacienti ar 1. tipa cukura diabētu – 80 vīrieši un 94 sievietes, ar vidējo cukura diabēta stāžu $17,48 \pm 13,09$ gadi. 16,1% pacientu bija diabētiskā nefropātijā mikroalbuminūrijas stadijā, 6,90% – makroalbuminūrija, 4,60% – nieru aizstājējterapija. 12,10% pacientu bija atklāta retinopātijā, 31,60% tika veikta lāzerfotokoagulācija. 42,0% pacientu bija diagnosticēta polineuropātijā. 9,80% bija KVS (t. sk. KSS, insults, perifēro asinsvadu slimības). Vidējais HbA1c% sievietēm bija $8,81\% \pm 1,86\%$, vīriešiem – $8,76\% \pm 2,04\%$. Vecuma grupā līdz 40 gadiem vidējais HbA1c% bija augstāks ($9,14\% \pm 2,19\%$) nekā pacientiem virs 40 gadu vecuma ($8,35\% \pm 1,47$). Diabēta stāžs neietekmēja HbA1c%. Arteriālā hipertensija bija 62,60% pacientu, no kuriem aptuveni tikai puse (54,13%) lietoja antihipertensīvos medikamentus. Vecumā tika novērota sliktāka hipertensijas kompensācija. Turpretī vecuma grupā līdz 40 gadiem un bez KVS slimībām, ZBL mērķi ($< 2,60$ mmol/L) sasniedza 46,43% pacientu, triglicerīdu mērķi ($< 1,70$ mmol/L) – 79,57%. Vecuma grupā virs 40 gadiem vai pacienti ar KVS slimībām, ZBL mērķi ($< 1,80$ mmol/L) sasniedza tikai 10,67%, triglicerīdu līmeņa mērķi – 81,48% pacientu. Tāpat konstatējām nepietiekamu statīnu un ACEI/ARB lietošanu vairākās pacientu riska grupās (statīnus lietoja tikai 14,00% pacientu).

Secinājumi. HbA1c% pārsniedz 7% vairumam LatDiane pētījuma 1. tipa diabēta pacientu. Lipīdu mērķa lielumus sasniedz tikai 10,67% līdz 46,43% (atkarībā no riska grupas). Mazliet vairāk kā puse pacientu lieto antihipertensīvos medikamentus, ļoti zema ir statīnu terapijas lietošana. Kopumā Latvijas 1. tipa diabēta pacientu ārstēšanas rezultāti ir neapmierinoši.

Pateicība. *LatDiane pētījums tiek finansēts ar Valsts iedzīvotāju genoma datu bāzes projekta un Latvijas Endokrinologu asociācijas atbalstu. Pateicamies visiem LatDiane projekta pētniekiem: J. Kloviņam, L. Nikitiņai-Zaķei, I. Konrādei, A. Lejniekam, V. Mešečko, A. Dekantei, A. Grāmatniecei, V. Mihejevai, D. Zemei, A. Sildai un N. Sjakstem.*